

שוים שולום

טובה וברכה

שווה לקרוא מתחילה עד גמירא

בפתח הגיליון

שלום וברכה

מאות תגובות הגיעו לעלונינו הראשון, וחלקם הצגנו בעלון זה. התגובות הרבות חיזקו אותנו להמשיך ולעורר בעניין זה. ברכת יישר כח מיוחד אנו מעניקים להרב ג. ששלח לנו את הסיפור הבא: המגיד הירושלמי הנודע רבי שלום שבדרון זצ"ל, סיפר על עצמו את הסיפור דלהלן, אך אנו לא נוכל לחשוך בו שאכן בידו הווה מעשה, ובוודאי 'הלביש' על עצמו את המעשה מתוך מטרה לעורר את השומעים:

ר' שלום בצעירותו נהג לנסוע לערי השדה לשבתות לחזק יהודים בדרשותיו. שבת ר"ח אחד, נסע ר' שלום לשוב כלשהו, דיבר בין קבלת שבת לתפילת ערבית, מסר שיחה לאחר סעודת ליל שבת, ונאם קודם קריאת התורה.

בקריאת התורה חשב לעצמו: "בטח יכבד אותי הגבאי בעליית הכהן, הרי באתי מרחוק למען הישוב, זה מינימום של הכרת הטוב", אבל לא, הגבאי כיבד כהן אחר.

האורח הנכבד נפגע, אך מיד התאושש, "הוא בוודאי רוצה לכבד אותי במפטיר של ר"ח, זה יותר חשוב". שוב כיבד הגבאי מישוהו אחר ר' שלום חושב לעצמו "אולי הוא חיוב, מן הסתם יכבדו אותי בהגבהה", מגיעה 'הגבהה', עוברת 'גלילה': כלום. ר' שלום יושב בהפטרה וכועס, רק דבר אחד מנחם אותו, הוא הרי החזן הידוע של 'חברון' ועכשיו זה שבת ראש חודש, בטח את ה'מוסף' הוא יקבל. אבל הגבאי, כך מתברר, החליט לגשת בעצמו למוסף...

הוא מלמד זכות על החזן ומרגיש שאכן, הוא מצליח למחול לגבאי שלא טרח לכבד אותו בכלל, אין לו שום קפידא, הוא התעלה מעל עצמו. הגבאי פותח בחזרת הש"ץ, ברכת אבות, גבורות, קדושה, הא-ל הקדוש, ו... "תכנת שבת". רגע... "תיכנת שבת", בשבת ראש חודש???

"ומי אתם חושבים" שאג ר' שלום, "היה הראשון להעיר ולצעוק 'אתה יצרת?'" ר' שלום דופק על השולחן, "מיי???... אני!!! אה, כוחה של נגיעה".

וכל מילה נוספת, מיותרת.

העורך

הערה אחת שפגעה בשתי נשמות

אם אתה מאוד מאוד רוצה לומר קרבנות, תבוא מחר יותר מוקדם.

חיליק התבלבל. לא ידע כיצד לנהוג, ומבלי שהתכוון לכך, המשיכו שפתיו למלמל את סדר הקרבנות. אבל אותו 'חכם' לא וויתר הגיע עד אליו והחל לצעוק עליו בקול גדול שיתחיל מיד אשרי.

הוא נכנע. התחיל 'אשרי', התפלל עם טעויות רבות, בלע מילים, ולאחר התפילה קיבל נזיפה נוספת על כך שהוא לא יודע להתפלל כמו שצריך.

הרב אהרן מרגלית, ש מ ס ר ל נ ו את ה סי פ ו ר המזעזע הזה מציין: "זאת היתה הפעם האחרונה שבה הבחור הזה ניגש לעמוד".

אז מה יש לנו כאן? הערה חסרת התחשבות של אדם אטום פגעה פגיעה קשה בנשמתו הרכה של חיליק, גרמה לו לסתום את פיו לנצח, מנעה ממנו את הזכות לגשת לעמוד. אותה הערה פגעה גם בנשמתה של אמא של חיליק, שלא זכתה שבנה ייגש לעמוד ויתפלל לעילוי נשמתה.

קצת התחשבות, קצת מחשבה, טיפ טיפה סבלנות, היו מונעות את הפגיעה הנוראית הזאת בשתי נשמות טהורות.

אם אותו מתפלל היה פותח מעט את הלב וחושב לא רק על עצמו, הוא היה מבליג על אותן שתי דקות, וניגש לבחור הצעיר אחרי התפילה כדי להחמיא לו על התפילה הנהדרת, בתוספת הערה קטנה שממחר יקפיד להתחיל את הקרבנות מעט קודם - הוא היה משיג את אותו היעד, בדרך הרבה פחות פוגענית ובלי להותיר אחריו לבבות שבורים ומדממים.

נער רגיש וביישן היה חיליק הקטן. מעולם לא העז לגשת לעמוד כשליח ציבור, ואף פעם לא היו לו שאיפות מסוג זה. אבל בהיותו כבן 14 מתה עליו אמו ופתאום הוא הפך ל'חיוב': בימי ה'שבעה' זה עוד היה בחסד. הוא התפלל עם בני משפחה וחברים קרובים שנכנסו איתו לחדר צדדי והרכיבו יחד מניין מצומצם. הבעיה התחילה כשהסתיימו ימי השבעה, וחיליק חזר לשיבה. הציעו לו לגשת לפני העמוד לתפילת שחרית והוא סירב בתוקף.

ציור: ברוך דובנוב ברושניו האדיבה

אחרי התפילה ניגש אליו המשגיח ובדק בעדינות למה הבחור לא רוצה למלא אחר החיוב המוטל עליו ולגשת לעמוד, וחיליק מצדו הסביר שהוא פשוט נורא מתבייש ולא מסוגל לעשות זאת, עם כל הרצון הטוב.

אחרי שיחה ארוכה הצליח המשגיח לשכנע אותו שיגש לתפילת מנחה בבית כנסת קטן, סמוך לשיבה, שם מתפללים אנשים שהוא לא מכיר וכך גם אם הוא יטעה ולא יצליח, זה לא יהיה נורא כל כך.

בירור קצר העלה שהתפילה בבית המדרש האמור מתחילה בשעה 16:00. מדובר בבית מדרש חסידי, חיליק מידעו גם הוא בחור חסידי?

בשעה 16:00 הוא כורך את הגארטל סביב מותניו וניגש לעמוד, מתחיל לומר "וידבר" כמקובל בבתי כנסת חסידיים, אלא שאז מתברר שהשעה 16:00 מתייחסת לזמן אמירת 'אשרי', ואילו את הקרבנות נוהגים לומר קודם לכן.

אחד המתפללים, שבוודאי החזיק מעצמו חכם מאוד, החל לתקוף את החזן הצעיר: "בחורצ'יק, מה אתה חושב שאתה עושה כאן? בשעה 16:00 מתחילים 'אשרי', לא קרבנות.

מהיום מפסיקים להעיר, לא לחזן ולא לעולה לתורה ולא לאף אחד, ובוודאי לא בפרהסיה.

כל המלבין פני חבירו ...

"עליתי לתורה, התרגשתי וכמובן נתקעתי באמצע... לא הצלחתי לומר את הברכות אבא ז"ל ניסה להרגיע אותי, "תנשום עמוק", הוא אמר...

הרב אהרן מרגלית מחבר הספר 'אתהלך', מדבר על הצורך להיזהר מפגיעה בעולים לתורה ובשליחי הציבור הניגשים לעמוד • ומשתף אותנו בסיפור כואב מעברו הרחוק, עם מסר חד וברור: אל תהיה כמו זבוב שתמיד מתנחל על פח האשפה. אל תחפש תמיד למתוח ביקורת ולהעיר הערות שעלולות לפגוע. • וגם: "העירו לך? פגעו בך? אל תקים על זה אוהל, תתנער ותמשיך הלאה".

אני מועיד את פני אל השירותים, אבא רודף אחרי מנסה לדחוף רגל בין הדלת למשקוף כדי למנוע ממני את סגירת הדלת, אבל הוא איחר בשניה. סגרתי את הדלת ונעלתי אותה. בכיתי משך שעה ארוכה, ואבא בחוץ מדבר על ליבי שאצא. רק אחרי שהוא הבטיח לי שאחרון המתפללים כבר הלך הביתה הסכמתי לצאת וכשהגעתי הביתה מיהרתי להסתגר בבית, לא נטלתי ידיים לסעודה ולא ישבתי עם האורחים שהגיעו ממרחקים במיוחד לכבוד שבת הבר מצווה שלי.

"רק אחרי כשעתיים, לקראת ברכת המזון, יצאתי, שטפתי פנים והתיישבתי ליד השולחן בפנים נפולות. הסיפור נגמר, האנשים הללו שכחו שתי דקות אחר כך את מה שהיה, אבל אני, אני לקחתי איתי את הטראומה הזאת.

היא ליוותה אותי המון שנים. "אם היו מצליחים לשתוק עוד טיפה, אני מאמין שהייתי מצליח לומר את הברכות. הם היו יכולים למצוא משהו יותר יצירתי כדי לעודד אותי, אבל הם לא חשבו שיש פה ילד שכל אמירה כזאת יכולה להוריד אותו יותר ולפגוע בנפשו פגיעה קשה מאוד".

"זה מאוד חשוב שהציבור יבין את הקשיים, שלפעמים הם לגמרי לא פשוטים, של נער בר מצווה, שעולה לתורה בפעם הראשונה בחייו", אומר הרב אהרן מרגלית. "הדברים אמורים אפילו במקרה שהנער עולה לעליה רגילה. על אחת כמה וכמה נכונים הדברים כשהוא עולה למפטיר וצריך לקרוא את הברכות הארוכות, ועל מקומות שבהם נוהגים שנער בר המצווה קורא את ההפטרה כולה אני כבר לא מדבר...

נשמתי לרווחה, אבל הבעיה לא נעלמה לחלוטין, עדיין הייתי צריך לעלות לתורה בשבת שאחרי בר המצווה, 'שבת נחמו'.

"עליתי לתורה, התרגשתי וכמובן נתקעתי באמצע... לא הצלחתי לומר את הברכות. אבא ז"ל ניסה להרגיע אותי, "תנשום עמוק", הוא אמר לי, "תתחיל מהתחלה לאט לאט".

עמדתי שם, מאוד מאוד נכלם, מנסה לחלץ את עצמי ולא מצליח להוציא הגה מהפה.

"ובעודי מנסה לאזור את הכח והאומץ לומר את הברכות, מישהו צועק מהירכתיים של בית הכנסת, "שים שתי אצבעות בפה, יהיה לך יותר קל". התבלבלתי לגמרי. לא הבנתי מה הוא רוצה ממני, ובעודי מנסה להבין את משמעות הדברים מישהו אחר צועק מהצד האחר של בית הכנסת: "מה פתאום, זה לא יעזור כלום, תסתום את האף עם שתי אצבעות, ככה יהיה לך יותר קל".

"אבא אמר לי "אל תענה לאף אחד, תנשום עמוק עמוק", ותתחיל שוב מהתחלה לאט לאט לאט. אם לפני כן לא הצלחתי להוציא הגה מהפה, עכשיו כבר לא יכולתי אפילו לנשום עמוק, או לנשום בכלל. אני לא יודע כמה זמן זה לקח כל הסיפור הזה, אולי דקה אולי פחות אולי יותר אבל בשבילי כל שניה נראתה כמו נצח. הילדים עומדים שם עם שקיות הנייר החומות כדי לזרוק עלי אחרי שאסיים את הברכות, הקהל נע בחוסר סבלנות ואני לא רואה את האור בקצה המנהרה.

"פתאום אני מוצא את עצמי מדדה במהירות על הקביים שלי, ונמלט מבית הכנסת. אבא היה בהלם, ברגע הראשון הוא לא ידע מה לעשות, אבל עד מהרה החל לרוץ אחרי...

מי היה מאמין: הרב אהרן מרגלית, המרצה שהרצאותיו הפכו לשם דבר בעולם היהודי, אלפי אנשים נשבו בקסמו, בסגנון דיבורו השוטף והנובע כמעין המתגבר, בעושר הלשוני שהוא מביא אתו לכל מקום, וברעיונות הנפלאים שהוא מעביר בהרצאותיו בדרכים מרתקות, בהמור מתובל ברגש יהודי חם, דווקא הוא זה שסבל בצעירותו מגמגום כבד. לא תמיד היה הרב אהרן מרגלית מרצה דגול. מי שקרא מעט את ספרו 'אתהלך' או שנחשף לסיפורו בדרך אחרת, יודע שהרב מרגלית סבל בצעירותו מגמגום כבד, שלא אפשר לו אפילו לנהל שיחה שגרתית בלי חשש. ומה קרה כשהוא נאלץ לעלות לתורה, ולברך את ברכות התורה בפני קהל המתפללים בבית הכנסת הגדול של מושב תפרח? זה היה נורא! פשוט טרגדיה!

את הסיפור מספר ר' אהרן בזווית מאוד מאוד אישית, הוא מספר את סיפורו שלו, כילד שסבל מגמגום קשה, ונאלץ לעלות לתורה בשבת שאחרי בר המצווה שלו. סיפור שהסתיים בצורה מאוד עצובה.

"הרבה מאוד זמן לפני הבר מצווה שלי, כבר פחדתי מאוד מהיום שבו אצטרך לעלות לתורה בבית הכנסת, ולומר את ההפטרה. זה היה חוק ולא יעבור ביישוב תפרח בו התגוררנו, והבנתי שאין מנוס. התכוננתי זמן רב מראש, והייתי פשוט מבועת מהרעיון שאצטרך לעשות זאת.

"בסופו של דבר התברר, שהחשש שלי היה בחלקו לשווא, כי השבת שלפני בר המצווה שלי הייתה 'שבת חזון', ומנהג המקום היה שהרב, ורק הרב עולה למפטיר בשבת זו.

"חשבו רגע על אותו נער בר מצווה שעולה לתורה. כמה שבועות וחודשים הוא כבר מתכונן לרגע הזה. כמה הוא לחוץ וחושש להיכשל, לטעות להתבלבל. כמה לילות טרופים הוא העביר בתהיה איך זה יהיה ועד כמה הוא יצליח.

"חשוב לדעת לא להעיר, לא לקפוץ ולתקן את הנער כשיש לידו אבא וגבאי שידאגו לכך. וחשוב לא פחות להחמיא ולפרגן לאחר מעשה, לשבח אותו על הצורה בה אמר את הברכות, גם אם פה ושם היה כשל נקודתי". הרב מרגלית מספר לנו סיפור טרי, שאירע שעה קלה לפני השיחה שקיימנו אותו. "ממש הערב, לפני כשעה, התקשרה אלי סבתא מבני ברק, ומספרת לי שהנכד שלה עולה לתורה בעוד שבועות אחדים. הוא רוצה לומר את ההפטרה כמנהג המקום בבית הכנסת בו הוא מתפלל, אבל יש בעיה: הוא מגמגם.

"הילד כמובן ניסה ללכת לכל מיני טיפולים ומטפלים, אבל זה לא עזר. הסבתא ושואלת אם יש לי טיפ קטן לנכד שלה שיוכל לעזור לו עם הגמגום. הנכד אמר שהוא מוכן לנסות, הוא מאמין שהוא יצליח את הברכות, גם ההפטרה עצמה נראית לו כמשהו שהוא מסוגל להתמודד אתו כי יש מנגינה מסודרת וזה הולך לו בקלות. הבעיה היא עם הברכות שאחרי ההפטרה, שם הוא חושש להיכשל. "נתתי לה את ההצעות שנתתי. אמרתי לה שצריך לתת לבחור אפשרות להחליט אם הוא רוצה לעלות למפטיר ולאפשר לו לוותר על זה אם הוא כל כך חרד מכך. הרי אם אנשים ידברו על הגמגום שלו, ויעירו לו, ויעזרו לו או יגלו סימנים של חוסר סבלנות, הטרואמה יכולה ללוות אותו לאורך שנים.

"הצעתי גם שיאמר את הברכות בשקט, הוא לא חייב לצעוק בקול גדול, אם הוא יאמר אותם בטון שקט יותר, הסיכוי לטעות קטן יותר, וגם אם הוא כן המבוכה אינה גדולה כל כך. הצעתי גם שהאבא יעמוד לידו ויפזם לו את הברכות והמנגינה.

"בכל מקרה רואים מזה עד כמה זה עלול להיות קשה, לעלות לתורה. יש אנשים שלא מצליחים להבין את הקושי. הם עושים את זה בלי שום בעיה ואף לא פעם לא הרגישו חוסר ביטחון בכלא מצבים, אבל הם צריכים לדעת שיש אנשים שאצלם זה שונה. יש אנשים שבאים עם חוסר ביטחון, מתבלבלים, מתרגשים, לוקחים ללב כל הערה וסוחרים אותה אתם לאורך זמן. זה נכון גם במבוגרים,

וזה נכון שבעתיים בקרב נערים צעירים. "לפני שנים אחדות שוחחתי עם בחור כבן 17, שהגיע לביתי לדבר איתי בימי בין הזמנים. הוא סיפר לי שבהיותו נער צעיר מיד אחרי הבר מצווה, המשגיח בחיידר שלח אותו להיות החזן, הוא לא כל כך רצה אבל המשגיח שכנע אותו מאוד והוא נעתר. הניסיון לא עלה יפה,

"פתאום אני מוצא את עצמי מדדה במהירות על הקביים שלי, ונמלט מבית הכנסת. אבא היה בהלם, ברגע הראשון הוא לא ידע מה לעשות, אבל עד מהרה החל לרוץ אחרי.."

והילדים האחרים לעגו לו והשאירו לו משקע כבד מאוד. מאז הוא לא ניגש יותר לעמוד. "אני מצדי דיברתי על לבו שיארגן לעצמו חוויה מתקנת. שייגש שוב לעמוד ויראה שזה לא כזה נורא. עדיף בגיל 17 מאשר בגיל 40. הוא הלך לבית כנסת קטן וצדדי, עם מספר מתפללים מצומצם, וניגש לעמוד. אחרי התפילה הוא מרים אלי טלפון ובקול נכאים הוא מספר לי שהכל היה בסדר גמור, אבל אבא שלו שבמקרה התפלל באותו מניין, לא אמר לו כלום אחרי התפילה, וזה מאוד מצדיק לו למה אבא שלו לא החמיא לו, למרות שהוא ידע שהילד מסרב לגשת לעמוד כבר שנים בגלל החשש מתגובת המתפללים.

"אמרתי לו, אם אבא שלך לא מחמיא לך, תסחוט ממנו מחמאה. גש אליו בערב ותשאל אותו איך היה... לא ידעתי איזה עוול אני עושה לאותו בחור, כי לא האמנתי עד כמה יכול האבא להיות אטום לרחשי לבו של הילד. בשעת לילה מאוחרת הוא מקיש על דלת ביתי ללא תיאום מראש, במקרה הייתי בבית. הוא נכנס פנימה ופרץ בבכי. הוא אומר לי ר' אהרן לא תאמין מה קרה לי, עשיתי כעצתך, ושאלתי את אבא שלי אם היה בסדר, הוא

אמר לי "כן, אבל התפללת מדי מהר". הילד נפגע עד עמקי נשמתו, ומאז כבר עברו כמה וכמה שנים, והוא לא מעז להתקרב לעמוד התפילה. אני בספק אם הוא יוכל להתפלל בשנת האבל על אבא שלו אחרי המאה ועשרים שלו...

"את האבא נשאיר רגע בצד, זה לא הנושא שלנו. בואו נראה מה אנחנו יכולים ללמוד מהסיפור הזה. מילה טובה! מחמאה! זה כל מה שהבחור הצעיר הזה צריך כדי שהוא יקבל ביטחון וידע שהוא מסוגל לגשת לעמוד. תראו כמה חשובה מילת פרגון, הקהל לא יודע כמה המעיין של הבחור הזה התהפכו לפני שהוא עשה את זה. וגם אם זה בא לו בקלות, מה רע במחמאה? מישהו פעם הפסיד מכך שהוא החמיא לזולתו? להתרגל לפרגן ולהחמיא זה חשוב גם לאדם המחמיא ולא רק לאנשים שזוכים לקבל את המחמאות. צריך לזכור שאלו ספיקות של דאורייתא ולפעמים זה יותר מספק. מדובר פה על שפיכות דמים של ממש בחלק מהמקרים. למה לא להחמיא? הרי מקובל בידינו שחזקה על מחמאה שאינה שבה ריקם. אף אחד לא נעלב ממחמאה!"

לסיום, מה המסר שאתה רוצה להעביר לציבור בסיפור הזה, או יותר נכון בצורה הסיפורים שסיפרת לנו?

"המסר מאוד ברור: תהיה רגיש! תחשוב על השני! לך זה קל לגשת לעמוד או לעלות לתורה, אבל לא לכל אחד זה קל. גם אם שליח הציבור, אינו מתפלל באופן המושלם ביותר, אל תמהר להעיר ולבקר. אל תהיה כמו זבוב שתמיד מתנחל על פח האשפה. אל תחפש תמיד איפה למתוח ביקורת ואיפה להעיר הערות שעלולות לפגוע.

"ויש לי גם מסר לשליח הציבור שהעירו לו, ולא משנה בן כמה הוא, אם הוא בן ששים ושבעים או שהוא נער צעיר בן 13 וחצי:

תדעו לכם שכל העולם כולו לא שווה אפילו אנחה אחת, כך אומר השרף מקוצק. העירו לך? פגעו בך? אל תקים על זה אוהל, ואל תיפול פה. אם תשקע פה לא יהיה לך כח לצאת. קום, תנער מעצמך את הביקורת או ההערה הפוגענית, תפנים שאנשים שמתרגלים להעיר תמיד ימצאו למי להעיר, לך הלואה בלי לחשוב עליהם בכלל, ותמנע מעצמך הרבה מאוד כאב לב ומחשבות טורדניות.

מהיום מפסיקים להעיר, לא לחזן ולא לעולה לתורה ולא לאף אחד, ובוודאי לא בפהרסיה.

כל המלבין פני חבירו ...

מה אומרים הגבאים, המתפללים, והקוראים..

מעט מהתגובות שהגיעו למערכת

בחורים באו להתנצל אחרי שקראו את העלון ונראה לי שבעז"ה הבעיה תיפסק. ואבי יתומים ישלם לכם כפעלכם".
התרגשנו!

והיו עוד תגובות רבות ששימחו אותנו מאוד, כמו למשל אותו קורא שכתב לנו: "אני פשוט מתפעל איזה אהבת חינוך איזה קידוש השם איזה אהבת ישראל. אני לא מאלה שמגיבים על מודעות ופרסומות, האמת, שבחיים לא יצאתי קשר אחרי מודעה שראיתי... אני הולך פה בשעה שתיים בלילה לטייל וראיתי את המודעה הזאת ואני פשוט מתרגש כמעט עד דמעות. אני חושב שלהרבה אנשים זה יכול לגרום לרגשות שאני הרגשתי ואני מקווה שתפיצו את זה בכל הארץ ובכל העולם בעזרת השם. אני שמח לראות שיש יהודים שאכפת להם מיהודי אחר ומקיימים ואהבת לרעך כמוך".
אברהם, קורא נוסף, כתב: "יישר כח גדול על העיסוק החשוב בנושא הזה. פעמים רבות בחיי יצא לי לראות מהצד את שני הצדדים - החזנים הנכלמים והאנשים המעירים. אשריכם שאתם עוסקים בתיקון נושא חשוב כ"כ. יישר חילכם!".

והנה עוד סיפור אמיתי מעניין שקיבלנו: **"הייתי פעם נוכח בתפילה ערבית בשטיבלאך, לעמוד ניגש בחור צעיר שהאמת ניתנת להיאמר שהוא די מיהר בתפילה. היה שם רב מבוגר, הדור פנים, שדפק על השולחן בכעס ורמז בידו לחזן להאט. לא עברו כמה דקות, ובתפילת שמו"ע ראיתי שאותו רב בוכה בתפילה, ועשה רושם שהוא מתחרט על התקרית שהיתה, ואכן מיד בסיום התפילה ניגש הרב לחזן וביקש את סליחתו. "למדתי מכך לקח חשוב: אם הרב היה טיפ טיפה חושב לפני ההערה, הוא לא היה מעיר, אבל מה לעשות, בגיל מבוגר קשה להשתנות, ומי שלא עבד על עצמו מגיל אפס לשתוק ולהבליג כשמשוהו לא נראה לו, אז בגיל מבוגר גם כשירצה, לא תמיד יילך לו. ומכאן תצא הקריאה לציבור: תעבוד על עצמך להבליג, לא תמיד צריך להתפרץ, בהמשך זה נהיה רק יותר ויותר קשה.**

הערות רבות נוספות נערכו על שלחן המערכת, חלקן מרגשות מאוד, כולן מחזקות מאוד, אבל מפאת קוצר המקום לא נוכל להביא את כולן ובחרנו רק את הראשונות שהגיעו ואת התגובות החשובות ביותר. בחלק מהמכתבים היו כמובן גם ביקורת: הרב א.ג. טוען שלא ניתן לקבע מצב 'לא מעירים' כי לפעמים הביקורת נדרשת, אך יש לומר כי כדאי לשקול בפלס כל משפט, ולוודא שאכן חייבים לומר את הביקורת, ובוודאי לחשוב היטב על המשמעות של ביקורת בפרהסיא, ובכל אופן מומלץ שעל כל הערת ביקורת להעניק 5 מחמאות.

הרב מאיר ל, טוען שלפעמים מרוב ריהטא דמצוה והרצון להביא לידיעת הציבור שהערות עלולות לפגוע פגיעה קשה בזולת, הדגשנו רק את החלק של "ולא תשא עליו חטא", ולא התייחסנו בכלל לחלקו הראשון של הפסוק "הוכח תוכיח את עמיתך".

צדקו דבריו, ועל אף אומנם שרוב רובם של הקוראים הבינו היטב את הכוונה, עם כל זאת היינו צריכים לציין שיש מקום להעיר הערות במקרים הנצרכים, אך יש לעשות זאת בשיקול דעת גדול, לאחר מחשבה והתבוננות האם אכן ההערה נצרכת, ואיך אפשר להעיר בצורה הכי מתחשבת. הקורא הנ"ל ציטט גם את דברי הרמב"ם שמבאר שהתוכחה צריכה להיעשות כשאין אנשים נוספים שומעים אותה, היא צריכה להיעשות בלשון רכה ונעימה, והיא צריכה לבוא מתוך ידיעה ברורה שהיא לא לטובת המוכיח אלא אך ורק לטובת מי שמוכיחים אותו. ובוודאי שאם עוטפים את התוכחה במחמאות ובמילים טובות, היא גם מתקבלת בצורה טובה יותר על לב השומע. דברים מעין אלו כתב לנו גם א.ד. מירושלים.

נשמח להמשיך ולקבל מכם, סיפורים רעיונות, וגם הכוונה ועצה:

0952-7181255 ש"ד י"ח
a952555@gmail.com פקס: 077-444-8340

תגובות שהתקבלו בפקס ובחשבון הדואר האלקטרוני של מערכת 'שים שלום', הפתיעו אותנו בכמות ובתוכן. התגובות הללו הן ההוכחה הטובה ביותר שהנושא בו אנחנו עוסקים הוא אכן נושא רגיש, שמפריע ומציק לאנשים רבים, ומעודדים אותנו להמשיך ולעסוק בו ואסור להניח ולהישאר במצב הנוכחי.

בשורות הבאות נביא חלק קטן מהתגובות, כדי לתת לקוראים טעימה מתחושות הציבור שהנושא מעיק על רבים מיראי ה' וחושבי שמו, בין אם מדובר בש"צים שצריכים להתמודד עם קהל מתפללים שחלקו מקשה עליהם, ובין אם בתחומים אחרים של בין אדם לחברו.

"אני מודה לכם על שלקחתם עליכם את המשימה לעורר בנושא פגיעת מתפללים בבעלי תפילות. בתור גבאי של בית מדרש, אני יודע שכ-30% מהמתפללים אין לי מה לנסות לשלוח אותם לעמוד, כי אין סיכוי שהם ייגשו בתור ש"ץ.

"לאחר בירור עדין שעשיתי פה ושם אצל קבוצה זו, הגעתי למסקנה שרובם ככולם, הם כאלו שחוו הערות פוגעות או ביקורות לאחר שהם שימשו כש"ץ בתור בחורים, ולכן הם החליטו לעזוב את העניין לטובת אחרים.

"יש לציין שבדרך"כ המעוררים מתכוונים לטובה, אבל הם לא חושבים על מה שיגרום המשפט הקצר שהם מטיחים בש"ץ הצעיר, ולפעמים גם במבוגר. ולכן טוב עשייתם שהעליתם את הנושא למניעת הערות ככל שלא יהיו כלפי המשמשים כש"ץ וכדו'. יישר כח".

קורא נוסף מוסיף: "ראיתי את הגיליון על הבוקר, ולא התאפקתי להגיב מיידית, נפלא מאד, הלוואי שיתקבלו דברייכם. לא ידעתי גיסא הרווחתם גם לעודד את הש"צים, שהם לא היחידים במערכה, וצרת רבים חצי נחמה..."
אחד המגיבים השיב לנו בהתלהבות מרובה, סיפר מעט על ההשפעה של הערות מעין אלו על חייו, וחתם בתקווה: "...הציבור מתחיל להתעורר לנושאים האלה. יש לנו דרך ארוכה, אבל אנחנו לא נרתעים מדרך ארוכה... אני בטוח שהשם רואה את הרצון האמיתי שלכם, ובעז"ה הוא יצא מהכתב למעשה! יהי רצון שיהיה חלקי כחלקכם בעולם הזה ובעולם הבא".

ואכן, רבים מהמגיבים מציינים כי הם בעצמם חוו את אותה חוויה כשהיו בשנת אבל על הוריהם, והוכרחו לגשת לעמוד שלוש פעמים ביום, במשך 11 חודשים תמימים. אבל יש גם כאלו שהתלהבו מעצם העובדה שהיה מי שטרח ועמל להדפיס גיליון לתועלת ולטובת הכלל. וכך הוא כותב לנו: "אני ממש מרוגש לראות יהודים, שחושבים על השני. זה ממש חלק מקירוב הגאולה".

יהודי ירושלמי כתב לנו כך: **"ראיתי את העלון הנפלא, ואני חייב לומר שנהניתי מאוד מהצורה הנפלאה. הדברים חייבים לעלות למודעות הציבור! אם בתכניותיכם להוציא עוד כמות או עלון נוסף בנושא זה, אנא כתבו לי מס' חשבון שאוכל להשתתף בכמה פרוטות כפי שיש ביכולתי הדלה".**
אכן, התרגשנו לקרוא. ב"ה אנחנו לא זקוקים לתרומות בשלב זה, אבל ההצעה כשלעצמה מאוד מחזקת ומעודדת. כה לחי.

תגובות רבות נוספות הגיעו, חלקן קצרות וחלקן ארוכות, חלקן מסתכמות רק באמירת 'תודה רבה' חמה ולבבית, ואחרות מוסיפות בחשיבות הנושא והבעת תקווה שאכן יפעלו הדברים את פעולתם.

אך התגובה המרגשת ביותר היא זאת שכתב לנו בחור צעיר, שבימים אלו נמצא בעיצומה של שנת אבל על אחד מהוריו ז"ל. **"אני צריך לגשת לעמוד פעם בשטיבלאך ופעם בישיבה", הוא כותב, "וכל פעם יש את הבחורים שאוהבים להתפלל מה, ויש את אלה שאוהבים לאט. יש כאלה שמתחילים להראות הלכות שצריכים לחכות פה ושם. אז קודם תודה, כי עכשיו אני רואה שאני לא היחיד שיש לי את הבעיה הזאת, וגם הרבה**